

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Lindell, E. ; Kotila, J. & Moisander, H. (2019) Neurohoitotyön kehittäminen ja osaamiskriteerit. *Neurohoitaja* 42, 22-25.

NEUROHOITOTYÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMISKRITEERIT

ELLA LINDELL, SAIRAANHOITAJA AMK, TÖÖLÖN SAIRAALA, HUS ELLA.LINDELL@HUS.FI
JAANA KOTILA, KLIININEN ASiantuntija, VS. KEHITTÄMISPÄÄLLIKÖ, HUS JAANA.KOTILA@HUS.FI
HANNELE MOISANDER, LEHTORI, LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULU, HANNELE.MOISANDER@LAUREA.FI

TAUSTA

Laurea-ammattikorkeakoulun ja HUS Neurokeskuksen yhteistyön tuloksena on valmistunut 39 opinnäytetyötä vuodesta 2007 lähtien. Learning by Developing (LbD) on Laureassa kehitetty kansainvälisesti auditoitu pedagoginen malli, missä oppiminen, tutkiminen ja kehittäminen yhdistyvät yhdeksi yhteiseksi toiminnaksi, jolloin opiskelijat osallistuvat todellisiin työelämän kehittämishankkeisiin ja -tehtäviin. (Ora-Hyytiäinen, E. 2009., Raij ym. 2011.) Opiskelijat oppivat myös löytämään kehittämisen kohteita, luomaan

uusia toimintamalleja, kehittämään omaa osaamistaan ja toimintaansa sekä luomaan uusia ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin. (Raij ym. 2011.)

Vaikka on yleisesti tiedossa, että näyttöön perustuva käytäntö (EBP) parantaa terveydenhoidon laatua, luotettavuutta ja potilaan hoidon tuloksia sekä vähentää hoidonlaadun ja kustannusten vaihtelua, terveydenhuollon ammattilaisten hoitojen taso maailman laajuisesti ei aina perustu hoitosuosituksiin. (Mazurek Melnyk B. ym. 2014.)

Auttaminen

Potilaan informatiivinen tukeminen	Clayton 2014; Cheng ym. 2015; Portillo ym. 2010
Potilaan emotionaalinen tukeminen ja kannustaminen	Portillo ym. 2010
Potilaan kommunikaatiovaikeuksissa auttaminen	Clayton 2014
Potilaan orientaation ja muistin tukeminen	Holdgaard ym. 2015
Kaatumisriskissä olevien potilaiden tunnistaminen ja auttaminen	Clayton 2014
Potilaan hoitotahdon selvittäminen	Baker ym. 2009
Potilaslähtöinen hoitotyö	Poochikian-Sarkissian ym. 2008; Portillo ym. 2010
Omaisien tukeminen	Cheng ym. 2015; Clayton 2014; Coco ym. 2012/2013; Coco ym. 2013; Portillo ym. 2010
Perhekeskeinen hoitotyö	Portillo ym. 2010
Potilaan ja omaisen henkisten tarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen	Narayanasamy ym. 2013
Eettinen toiminta	Ahlström ym. 2008

Taulukko 1: Neurohoitotyön auttamisosaaminen kirjallisuuskatsauksen mukaan

Opettaminen ja ohjaaminen	
Sairaudesta, sen oireista ja niiden kanssa selviytymisestä ohjaaminen	Coco ym. 2013; Portillo ym. 2010; Clayton 2014
Sairauden riskitekijöistä ja niiden ehkäisystä ohjaaminen	Cheng ym. 2015; Engblom ym. 2015; Clayton 2014
Terveystiedon tarjoaminen potilaalle	Portillo ym. 2010
Lääkehoidon ohjaus	Clayton 2014
Muiden palveluiden piiriin ohjaaminen	Portillo ym. 2010
Kotiutuksen ohjaus	Clayton 2014
Kirjallinen ohjaaminen	Cheng ym. 2015; Portillo ym. 2010
Omaisien opettaminen	Coco ym. 2013
Kollegoiden opettaminen	Cheng ym. 2015

Taulukko 2: Neurohoitotyön opetus- ja ohjausosaaminen kirjallisuuskatsauksen mukaan

Tähän haasteeseen Laurea ja HUS Neurokeskuksen yhteistyöllä on pyritty vastaamaan. Neurokeskukseen valmistuneiden opinnäytetöiden avulla on kehitetty ja ylläpidetty hoitohenkilökunnan ammattitaitoa sekä luotu yhteneviä, näyttöön perustuvia käytänteitä ja toimintatapoja potilaan hoidon turvaamiseksi. Samalla varmistetaan, että potilailla on yhtäläiset mahdollisuudet saada parasta mahdollista hoitoa hoitopaikasta riippumatta, eri HUSin Neurokeskuksen osastoilla. Tässä artikkelissa kerromme neurohoitotyön osaamiskriteerien kehittämistyöstä.

SAIRAANHOITAJAN AMMATILLINEN OSAAMINEN

Sairaanhoitajan ammatti sisältää velvollisuuden kehittää jatkuvasti ammattitaitoa (Sairaanhoitajaliitto 2014). Hoitoalan uudistuminen luo tarpeen ammatin pätevyysvaatimuksien muuttumiselle (Kotila ym. 2009). Sairaanhoitajien osaamisen seurantaan ja osaamisen kehittämisen tueksi kehitetty Sairaanhoitajan ammattipätevyysmittari (Nurse Competence Scale) mahdollistaa ammattipätevyden mittaamisen seitsemällä osa-alueella; auttaminen, opettaminen-ohjaaminen, tarkkailutehtävä, tilanteiden hallinta, hoitotoimien hallinta, laadunvarmistus ja työrooliin liittyvät tehtävät (Meretoja 2003).

Ammatillisen pätevyden mittaamisen ohella mittaria on käytetty pohjana muun muassa osaamisen kuvauksille hoidon eri osa-alueille ja toimintaympäristöille (Luostarinen 2016; Puranen 2017; Ristola 2016). Ammattipätevyysmittaria on käytetty suomalaisessa neurohoitotyön tutkimuksessa pätevyden mittaamiseen neurologisessa ja neurokirurgisessa toimintaympäristössä (Hupli ym. 2007; Kotila ym. 2009). Mittarille pohjautuvaa osaamisen kuvausta ei oltu kuitenkaan kehitetty neurohoitotyön erikoisalalle.

TARKOITUS JA TAVOITE

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä HYKS-sairaanhoitopiiriin Neurokeskuksen kanssa. Työn tarkoituksena oli tuottaa kuvaus siitä, mitä asioita sisältyy pätevän sairaanhoitajan auttamis-, opetus- ja ohjaamisosaamiseen neurohoitotyössä. Tavoitteena oli edistää tuotetun tiedon kautta sairaanhoitajien osaamista sekä osaamisen seuranta ja kehittämistä neurohoitotyössä.

MENETELMÄT

Opinnäytetyön menetelmänä oli yhteistyökumppanin toiveesta kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jonka tiedonhaku toteutettiin käyttäen neljää Laurea-am-

mattikorkeakoulun käytössä olevaa tietokantaa. Hakusanat muodostuivat termien ”neurohoitotyö”, ”pätevyys” sekä Ammattipätevyysmittarin osaamisalueiden; auttaminen, opettaminen-ohjaaminen, alkuperäiskuvauksissa esiintyneiden sanojen englanninkielisistä vastikkeista ja niiden synonyymeista. Lopulliseen aineistoon valikoitui 11 tutkimusta, jotka kerättiin CINAHL- ja ProQuest-tietokannoista. Kaksi tutkimusta löydettiin manuaalisella haulla.

Aineiston analyysi suoritettiin deduktiivisen sisällönanalyysin menetelmiä hyödyntäen. Ammattipätevyysmittarin (Nurse Competence Scale) osaamisalueista kahta; auttaminen sekä opettaminen-ohjaaminen, käytettiin analyysirunkona. Aineistosta etsittiin osaamisalueiden kuvauksiin sopivia osaamiseen liittyviä lausumia, jotka järjestettiin sopivaksi katsotun osaamisalueen alle. Nämä lausumat analysoitiin induktiivisen sisällönanalyysin keinoin kääntämällä alkuperäisilmaukset suomeksi ja yhdistämällä samankaltaiset lausumat omiksi luokikseen. Lopulliset osaamiskriteerit muodostuivat näistä luokista, jotka oli nimetty sisällön mukaan.

TULOKSET

Kirjallisuuskatsauksen tulokset muo-

dostuivat etenkin potilaiden ja heidän omaistensa tarpeista sekä hoitohenkilökunnan kokemuksista. Lopullisia kriteerejä muodostui yhteensä 20. Näistä 11 oli auttamisosaamiseen liittyvää kriteeriä (Taulukko 1) ja yhdeksän opetus-ohjaamisosaamiseen (Taulukko 2) liittyvää. Auttamisen osaamisalueessa eniten aineistosta nousseita kriteerejä olivat: potilaan informatiivinen tukeminen (Clayton 2014; Cheng ym. 2015; Portillo ym. 2010), potilaslähtöinen hoitotyö (Poochikian-Sarkissian ym. 2008; Portillo ym. 2010) ja omaisen tukeminen (Cheng ym. 2015; Clayton 2014; Coco ym. 2012/2013; Coco ym. 2013; Portillo ym. 2010). Opetus-ohjaamisen osaamisalueen kriteereissä eniten aineistosta nousseita olivat: sairaudesta, sen oireista ja niiden kanssa selviytymisestä ohjaaminen (Coco ym. 2013; Portillo ym. 2010; Clayton 2014), sairauden riskitekijöistä ja niiden ehkäisystä ohjaaminen (Cheng ym. 2015; Engblom ym. 2015; Clayton 2014) sekä kirjallinen ohjaaminen (Cheng ym. 2015; Portillo ym. 2010).

POHDINTA

Ammattipätevyysmittarin osaamisalueet muodostavat kokonaisuuden sairaanhoitajan osaamisesta. Kaikkien seitsemän osaamisalueen tutkiminen olisi neurohoitotyön kannalta välttämätöntä. Kirjallisuuskatsauksen tulokset tuottivat arvokasta tietoa neurohoitotyön osaamisesta, mutta myös ajankohtaisten lisätutkimusten tarpeesta; pätevä-tasoista kuvausta sairaanhoitajien osaamisesta neurohoitotyössä ei löytynyt kansainvälisistä tutkimuksista. Tämän takia olisi tärkeä toteuttaa jatkotutkimusta aiheesta esimerkiksi neurohoitajille toteutetun kyselyn muodossa.

LÄHDELUETTELO

Ahlström G., Silén M., Tang P. F. & Wadensten B. 2008. Workplace Distress and Ethical Dilemmas in Neuroscience Nursing. *Journal of Neuroscience Nursing* 4/2008. <https://search.proquest.com.nelli.laurea.fi/docview/219182810/fulltext-PDF/F63B8B907D774FFDPQ/1?accountid=12003> (luettu 3.12.2018)

Baker A., Black B.S., Blass D.M., Finucane T., Fogarty L.A., Loreck D.J., Phillips H. & Rabins P.V. 2009. Surrogate decision makers' understanding of dementia patients' prior wishes for end-of-life care. *Journal of Aging*

and Health 4/2009. <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0898264309333316> (luettu 4.12.2018)

Cheng A., Gladman A., Hynie M., Maclsaac L., Rivera T. & Singh M. 2015. An evaluation study of the implementation of stroke best practice guidelines using a Knowledge Transfer Team approach. *Canadian Journal of Neuroscience* 1/2015. <http://web.a.ebscohost.com.nelli.laurea.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=52299e45-9181-4fb5-9a5b-9cb8e4f82e25%40sessionmgr4009> (luettu 2.12.2012)

Clayton B. 2014. Clustered stroke patients on a general medical unit: What nursing skills and knowledge contribute to optimal patient outcomes? *Canadian Journal of Neuroscience* 3/2013. <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=-9d4144a3-bf50-4bc8-8ead-0d4af83ed-f49%40pdc-v-sessmgr01> (luettu 5.12.2018)

Coco K., Jääskeläinen J. E., Tossavainen K. & Turunen H. 2013. Finnish nurses' views of support provided to families about traumatic brain injury patients' daily activities and care. *Journal of Nursing Education and Practice* 3/2013. https://www.researchgate.net/profile/Kirsi_Coco/publication/314575770_Finnish_nurses'_views_of_support_provided_to_families_about_traumatic_brain_injury_patients'_daily_activities_and_care/links/58cfbaf4a6fdccff68e2e06e/Finnish-nurses-views-of-support-provided-to-families-about-traumatic-brain-injury-patients-daily-activities-and-care.pdf (luettu 3.10.2018)

Coco K., Jääskeläinen J. E., Tossavainen K. & Turunen H. 2012/2013. Providing informational support to the families of TBI patients: a survey of nursing staff in Finland. *British Journal of Neuroscience Nursing* 6/2012/2013. https://scholar.google.fi/scholar?hl=fi&as_sdt=0%2C5&q=informational+support+coco&btnG= (luettu 3.10.2018)

Engblom J., Kyngäs H., Kääriäinen M. & Oikarinen A. 2015. Risk factor-related lifestyle habits of hospital-admitted stroke patients. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jocn.12787>. (luettu 10.12.2018)

Holdgaard D., Langhorn L., Pedersen P. U., Sørensen J. C. & Worning L. 2015. Testing a reality orientation program in patients with traumatic brain injury in a neurointensive care unit. https://journals.lww.com/jnnonline/Abstract/2015/02000/Testing_a_Reality_Orientation_Program_in_Patients.12.aspx (luettu 18.11.2018)

Hupli M., Meretoja R., Mäkipelä J. & Virta-Helenius M. 2007. Sairaanhoitaja neuro-

logisessa toimintaympäristössä. Ammatillinen pätevyys, toiminnan tiheys ja täydennyskoulutuksen haasteet. *Hoitotiede* 3/2007, 152-162. Kotila J., Meretoja R. & Salmenperä R. 2009. Sairaanhoitajien osaamiskartoitukset neurokirurgisessa hoitotyössä. *Sairaanhoitaja* 11/2009, 32-35.

Luostarinen P. 2016. Sairaanhoitajan ammatillinen pätevyys ja osaaminen polikliinisessä hoitotyössä. Opinnäytetyö YAMK. Metropolia Ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/119338/luostarinen_piia.pdf?sequence=1&isAllowed=y (luettu 2.8.2018)

Meretoja R. 2003. Nurse competence scale. Turun yliopisto. Yliopistopaino – Helsinki, Finland 2003.

Mazurek Melnyk B., Gallagher-Ford L., English Long L. & Fineout-Overholt E. 2014. The Establishment of Evidence-Based Practice Competencies for Practicing Registered Nurses and Advanced Practice Nurses in Real-World Clinical Settings: Proficiencies to Improve Healthcare Quality, Reliability, Patient Outcomes, and Costs. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/wvn.12021/epdf>

Narayanasamy A. & Nixon A. V. 2010. The spiritual needs of neuro-oncology patients from patients' perspective. *Journal of Clinical Nursing* 19/2010. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1365-2702.2009.03112.x> (luettu 21.1.2019)

Ora-Hyytiäinen, E. (toim.). 2009. Learning by Developing- Toimintamalli ja arvioinnin haasteet. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 32, 2009.

Poochikian-Sarkissian S., Sidani S. & Wennberg R. A. 2008. Examining the relationship between patient-centred care and outcomes on a neuroscience unit: a pilot project. *Canadian Journal of Neuroscience* 2/2008. <http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=-9d4144a3-bf50-4bc8-8ead-0d4af83ed-f49%40pdc-v-sessmgr01> (luettu 5.12.2018)

Portillo M. C. & Cowley. Working in the way up neurological rehabilitation: the holistic approach of nursing care. 2010. *Journal of Clinical Nursing*. 20/2011. 1-13. https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/41501971/Working_the_way_up_in_neurological_rehab20160124-2507-i98p00.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYG-Z2Y53UL3A&Expires=1552350746&Signature=uoj59kmwrP21WLEjFwUQXcova6U%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DWorking_the_way_up_in_neurological_rehab.pdf (luettu 1.12.2018)

Puranen P. 2017. Sairaanhoidajan kardiologisen hoitotyön osaaminen. Opinnäytetyö YAMK. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/132223/Puranen%20P%C3%A4ivi.pdf?sequence=3&isAllowed=y> (luettu 3.8.2018)

Raij, K. ym. 2011. LbD-opas. Kehittämispohjaista oppimista. Laurea ammattikorkeakoulu.

Ristola E. 2016. Hengityslaittehoidon osaamiskriteerit tehosairaanhoidajille. Opinnäytetyö YAMK. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/109776/Elina%20Ristola%20ONT%20YAMK.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (luettu 2.8.2018)

Sairaanhoidajaliitto. 2014. Sairaanhoidajien eettiset ohjeet. Ammattitaidon kehittäminen. <https://sairaanhoidajat.fi/jasenpalvelut/ammattillinen-kehittyminen/sairaanhoidajan-eettiset-ohjeet/> (luettu 6.7.2018)